

ULKOMAANKAUPPA

Vientinäkymät yhä melko myönteiset

Ulkomaankauppa toipui viime vuonna vasta osittain koronakriisin aiheuttamasta kuopasta. Vuonna 2020 vienti supistui 7,5 prosenttia, ja vuonna 2021 se kasvoi vain 4,7 prosenttia. Etenkin palveluvienti toipui heikosti. Tavaraviennin viimevuotinen kasvu (4,9 prosenttia) oli suurempi kuin sen vuonna 2020 tapahtunut supistuminen (3,6 prosenttia). Sitä vastoin palveluvienti supistui vuonna 2020 15,7 prosentilla, mutta kasvoi viime vuonna vain 4,2 prosenttia.

PAKOTTEIDEN SUORA VAIKUTUS TAVARAVIENTIIN JÄÄ VÄHÄISEKSI

Venäjälle suuntautuvan palveluviennin osuus koko palveluviennistä supistui alle kahden prosentin suuruisiksi koronakriisin puhjettua. Venäjän osuus palvelutuonnista on ollut lähellä kahta prosenttia jo pidempään. Siksi Venäjän kanssa käytävän ulkomaankaupan romahdus tulee vaikuttamaan ensisijaisesti tavaroiden ulkomaankauppaan. Siihen Venäjän hyökkäyksellä tulee olemaan sekä epäsuoria että suoria vaikutuksia. Tavaravientiä supistavat toisaalta heikentynyt suhdannetilanne ja toisaalta Venäjään kohdistuvat pakotteet sekä yritysten vapaaehtoiset päätökset luopua Venäjälle suuntautuvasta kaupasta.

Euroopan komission tähänastisten Venäjään kohdistuvien pakotteiden suorat vaikutukset suomalaisiin

- » Vienti Venäjälle supistuu, mutta sille löytynee osin muita markkinoita
- » Palveluvienti kasvaa, kun matkailu käynnistyy jälleen
- » Raaka-aineiden hintojen nousu saanee tuontihinnat nousemaan vientihintoja nopeammin

Kuva: Pixabay

ULKOMAANKAUPAN KESKEISIÄ ENNUSTELUKUJA

	2021	2022e	2023e	2024e
Vienti (%)	4,7	4,7	4,3	3,3
Tuonti (%)	5,3	2,6	2,9	2,2
Tavaroiden ja palveluiden tase (Mrd. €)	0,6	0,8	1,4	2,8
Vaihtotase (Mrd. €)	1,8	1,1	0,8	2,2

Lähde: Tilastokeskus, Labore

yrityksiin ovat olleet melko rajoitettuja. Tulli julkisti maaliskuun alussa laskelman, jonka mukaan viimevuotisesta Venäjälle suuntautuneesta viennistä 240 miljoonaa euroa on sodan käynnistyttyä säädettyjen pakotteiden piirissä olevaa ja tällä hetkellä siis kiellettyä tavaravientiä. Myöhemmin EU asetti vientikiellon myös luksustuotteille, joita viime vuonna vietiin Venäjälle noin 83 miljoonan euron arvosta. Yhteensä näiden kieltojen piirissä on noin 8,3 prosenttia kaikesta Venäjälle viime vuonna suuntautuneesta, noin 3,9 miljardin arvoisesta tavaraviennistä.

Luultavasti yritysten vapaaehtoisesti toteuttamalla Venäjän kanssa käytävää kauppaa supistavilla päätök-

sillä tuleekin olemaan suurempi merkitys kuin Euroopan komission asettamilla pakotteilla. Yritysten omien päätösten vaikutus Suomen tavaravientiin tulee ratkaisevasti riippumaan siitä, missä määrin ne pystyvät löytämään Venäjälle viemilleen tavaroille muita markkinoita.

Teollisuusyritysten kysyntätilanne näytti ennen Venäjän hyökkäystä varsin valoisaalta. Esimerkiksi Teknologiaateollisuuden viime vuoden lopussa keräämien tietojen mukaan alan yritysten ennestään ennätyskellisen suuri vientitilauuskanta oli jatkanut kasvuaan. Myös Elinkeinoelämän keskusliiton viime vuoden viimeisessä suhdannebarometrissa keskeiset viennin ja vientitilauusten tulevaa kehitystä kuvaavat saldoluviut säilyivät positiivisina, vaikka lyhyen tähtäimen vientiodotukset olivatkin heikenneet jonkin verran.

Onkin syytä olettaa, että sodasta aiheutuva suhdanne-tilanteen yleinen heikkeneminen vaikuttaa ennustejaksolla Suomen tavaravientiin enemmän kuin Venäjälle suuntautuvan viennin tyrehtyminen. Venäjälle asetetut pakotteet tulevat vaikuttamaan vientiyrityksiin myös energian ja raaka-aineiden kallistumisen välityksellä, mutta koska tuotantopanosten hintojen nousu kohdistuu myös Suomen kilpailijamaihin, kehitys ei heikennä oleellisesti suomalaisten yritysten kustannuskilpailukykyä. Ennusteskenaariosamme tavaraviennin kasvu pysyttelee ennustejaksolla kolmen ja neljän prosentin välillä.

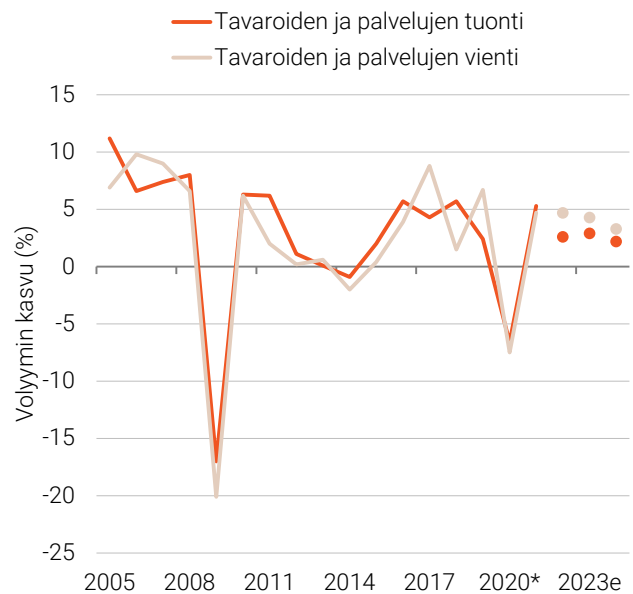
PALVELUVIENTI KASVAA TAVARAVIENTIÄ VAHVEMMIN

Palveluviennin volyyymi oli viime vuonna edelleen 13,8 prosenttia pienempi kuin pandemiaa edeltäneenä vuonna 2019. Tilannetta selittää suurelta osin se, että kuljetus- ja matkailupalvelujen vienti ei ole vielä toipunut vuoden 2020 romahduksesta.

Tilastokeskus ei ole julkistanut palveluviennin volyymin muutoksia palveluieriin eriteltynä. Käypähintaisena kuljetuspalvelujen vienti supistui vuonna 2020 1,9 miljardilla ja matkailupalvelujen vienti 2,2 miljardilla eurolla, ja yhdessä ne aiheuttivat noin 13,5 prosentin suuruisen palveluviennin arvon supistumisen. Viime vuonna niitä vastaava palveluviennin arvon kasvu oli vain 0,5 prosenttia. Palveluviennin viimevuotisen arvon kasvu perustui ensisijaisesti televisointi- tietotekniikka- ja tietopalveluihin, joka yksinään kasvatti palveluviennin arvoa 5,6 prosenttia.

Matkailu- ja kuljetuspalvelujen viennin voidaan olettaa kasvavan voimakkaasti ennustejaksolla, ja niiden kasvu painottunee kuluvaan vuoteen. Venäjältä ja Kiinasta

KUVIO 1. VIENTI JA TUONTI
2005–2024

Lähde: Tilastokeskus, Labore

sekä muista Aasian maista tuleva matkailu ei kuitenkaan palautune ainakaan tänä vuonna Venäjään kohdistuvien pakotteiden sekä Kaukoidän ja Suomen välisten lentomatkojen pidentymisestä johtuen.

Venäjälle ja Aasian maihin kohdistuva matkailuvienti lienee kuitenkin supistunut jo viime vuonna erittäin alhaiselle tasolle. Venäjältä tulleiden matkailijoiden majoitusliikkeissä yöpymisten määrä oli viime vuonna vain noin 4,9 prosenttia vastaavasta vuoden 2019 luvusta. Aasian maiden kohdalla vastaava luku oli 12,0 prosenttia ja kaikkien ulkomaiden kohdalla keskimäärin 29,5 prosenttia. Venäjältä ja Aasiasta tulevien matkailijoiden vähenemisellä on siis ennustejaksolla luultavasti vain vähäinen palveluvientiä supistava vaikutus. Ennusteskenaariosamme palveluvienti kasvaa kuluvana vuonna vahvasti (yhdeksän prosenttia), ja kahtena seuraavana vuonna kasvu muuttuu vähitellen maltillisemmaksi.

VAIHTOTASE SÄILYNEE YLIJÄÄMÄISENÄ

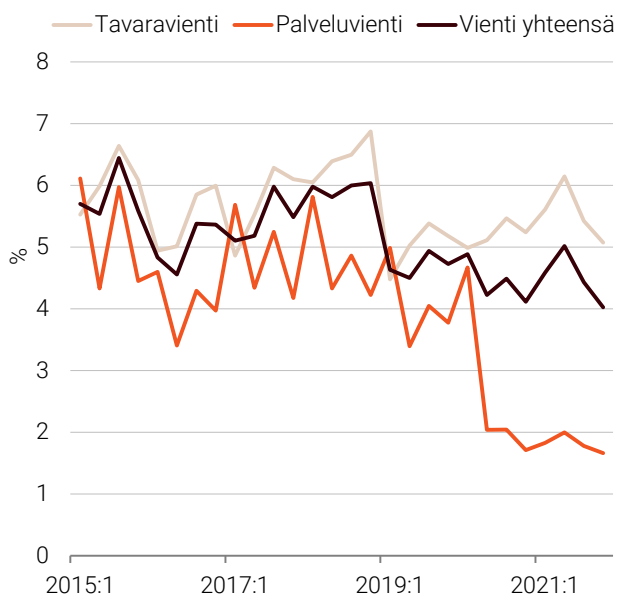
Vuosien 2022–24 viennin kasvu (4,7, 4,3 ja 3,3 prosenttia) perustuu ennusteskenaariossamme huomattavalta osin palveluviennin. Myös palvelutuonnin on syytä olettaa kasvavan matkailupalvelujen kysynnän kasvaessa. Vuosina 2022–24 tuonti kasvaa kuitenkin ennustesamme vientiä hitaammin (2,6, 2,9 ja 2,2 prosenttia).

Tilastokeskuksen kansantalouden tilinpidossa raportoitu vaihtotase oli viime vuonna ylijäämäinen (1,8 miljardia). Volyyimiltaan oleellisesti vahvempi viennin kuin tuonnin kasvu on omiaan kasvattamaan vaihtotaseen ylijäämää. On kuitenkin perusteltua olettaa, että energian ja muiden tuotantopanosten hintojen nousu kasvattaa

tuontihintoja enemmän kuin vientihintoja. Lisäksi suomalaisten yritysten ulkomailta saamat omaisuustulot luultavasti supistuvat Venäjän liiketoimintojen supistuessa ja päättyessä. Kumpikin näistä tekijöistä supistaa ennustamaamme vaihtotaseen ylijäämää, joka vuosina 2022–24 on 1,1, 0,8, ja 2,2 miljardia euroa. ■

KUVIO 2. VENÄJÄLLE SUUNTAUTUVAN VIENNIN OSUUS SUOMEN VIENNISTÄ

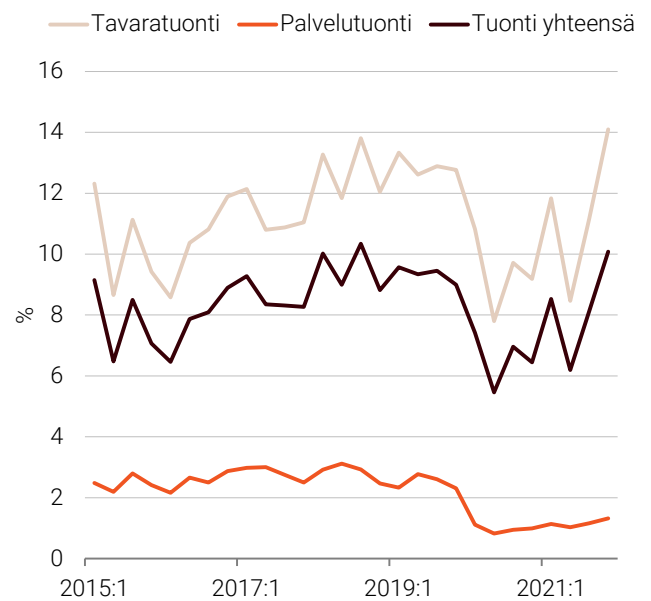
2015:1–2021:4

Lähde: Tilastokeskus

KUVIO 3. VENÄJÄLTÄ PERÄISIN OLEVAN TUONNIN OSUUS SUOMEN TUONNISTA

2015:1–2021:4

Lähde: Tilastokeskus

LISÄTIETOJA

ILKKA KIEMA
tutkimusohjaaja

040 940 2287
ilkka.kiema@labore.fi

www.labore.fi

